

[*Ideaty Europy*]

JOSEPH H.H. WEILER

17 **Europa końca wieku: czy nowe szaty mają swojego cesarza?**

Zaczęło się potężnym grzmotem, kiedy w lutym 1992 roku podpisano w Maastricht traktat o Unii Europejskiej. Skończyło się skomleniem, kiedy w listopadzie 1993 roku traktat wszedł w życie; zamiast ukoronowania integracji europejskiej nastąpiło jedno z większych rozczarowań w jej historii, a tryumfalna atmosfera całkiem się zwarzyła. Czy ten kryzys świadczy o tym, że początkowe ideały integracji europejskiej straciły swoją atrakcyjność? Weiler zastanawia się w swym tekście nad tym, czy to wyraźne osłabienie ideowej wymowy projektu europejskiego nie jest przypadkiem nieuchronnym skutkiem jego sukcesu.

[*Tożsamości europejskie*]

LIESBET HOOGHE, GARY MARKS

56 **Tożsamości wielorakie**

Twórcy UE zakładali, że tożsamość europejska będzie produktem europejskiej integracji. Gotowi byli budować europejskie instytucje pod nieobecność „Europejczyków”. Wystarczyło, ich zdaniem, odwołać się do elit, zdolnych docenić zalety kolektywnego decydowania w konkretnych dziedzinach na poziomie europejskim. Dziś budowniczości instytucji nie mają tego luksusu. Integracja europejska uległa upolitycznieniu.

FRANZ C. MAYER, JAN PALMOWSKI

85 **Europejskie tożsamości a Unia Europejska – więzi łączące narody Europy**

Niniejszy artykuł poświęcony jest kwestii o zasadniczym znaczeniu dla rozszerzenia UE i reformy konstytucyjnej: w jaki sposób doszło do ukształtowania się więzi pomiędzy UE a wspólną tożsamością europejską. Wywód ukazuje problematyczność samego pojęcia tożsamości, co pozwala na przeprowadzenie rozróżnienia pomiędzy odmiennymi jej rodzajami. Przedstawiona tu teza głosi, że chociaż trudno mówić o jakiegokolwiek istotnej wspólnej tożsamości europejskiej w wymiarze historycznym, to jednak pewne rodzaje tożsamości europejskiej zaczęły wyrażać się przede wszystkim za pośrednictwem instytucji UE i prawa wspólnotowego.

ULRICH K. PREUß

125 **Transformacja europejskiego państwa narodowego szansą na powstanie europejskiej opinii publicznej?**

Analizując transformację narodowych państw europejskich autor odwołuje się do koncepcji państwa otwartego. Przekroczenie granic suwerenności, otwarcie na wpływy zewnętrzne i na pewne formy wspólnoty z tym, co obce rozumiane jest tu jako otwarcie państw członkowskich na Unię, którą współtworzą i poprzez którą wypełniają coraz więcej swoich zadań politycznych. Jednak czy ta jedyna w swoim rodzaju otwartość krajów członkowskich i Unii oznacza już narodziny nowego – transnarodowego – typu opinii publicznej?

JAN BEYERS

149 Osadzenie w złożonym kontekście i socjalizacja w Europie na przykładzie urzędników Rady Unii Europejskiej

Niektórzy naukowcy badający integrację europejską stawiają hipotezę, że społeczne interakcje ponad granicami państw prowadzą do przesunięcia na poziom europejski lojalności poszczególnych aktorów tych interakcji. Niniejszy artykuł proponuje instytucjonalne rozumienie odgrywania ról, według którego socjalizacja jest w dużym stopniu kształtowana przez aktorów osadzonych w złożonym, europejskim i krajowym kontekście. Polemizując z hipotezą o silnej socjalizacji, autor argumentuje, że rozległe kontakty na poziomie europejskim niekoniecznie prowadzą do przyjęcia roli ponadnarodowej. Wręcz przeciwnie – to czynniki krajowe odgrywają tutaj istotną rolę.

TADEUSZ SZAWIEL

208 Tożsamości polskie a Europa

W relacji „ja i Europa” liczy się nie tylko intensywność obecności problematyki Unii w dyskursie publicznym, ale także jej pojawienie się w osobistym doświadczeniu. Takie ważne doświadczenia to głosowanie w referendum o przystąpieniu Polski do UE czy świadczenia finansowe w formie indywidualnych dopłat dla rolników. Doświadczenia te są udziałem dużych grup społecznych, nie licząc wszystkich tych, którzy z innych powodów osobiście poczuli w ostatnich latach „dotknięcie Unii”. Unia dla Polaków teraz nie jest już abstrakcją, jaką prawdopodobnie była na początku lat 90. Jak zatem postrzegają siebie Polacy w przestrzeni „ja i Europa”?

[UE – nowe średniowiecze?]

MARC F. PLATTNER

251 Suwerenność i demokracja

Projekt nowej konstytucji dla Unii Europejskiej przygotował konwent europejski pod przewodnictwem byłego prezydenta Francji Valéry'ego Giscarda d'Estaing, jednak nieuchronnie nasuwające się amerykańskim obserwatorom skojarzenia z konwencją filadelfijską z roku 1787 są wysoce mylące. Każdy, kto oczekuje, że obecna debata nad integracją Europy jest odbiciem historycznego sporu między federalistami i antyfederalistami w Stanach Zjednoczonych, szybko zostanie wyprowadzony z błędu. Tamten spór dotyczył podziału atrybutów suwerenności i właściwej roli państwa.

PETER KOSŁOWSKI

273 Unia Europejska a koniec jedności narodu i państwa Naród jako klub, którego członkiem zostaje się przez urodzenie

Jak definiuje się UE i jak definiują się państwa cząstkowe w Unii? Według autora modelem „europejskiej ojczyzny” najbliższych lat nie może być naród europejski oraz jedność narodu i państwa europejskiego, ale raczej europejskie państwo związkowe, które może stać się ojczyzną wszystkich Europejczyków. Proponuje on zdefiniowanie UE jako tworu pomiędzy narodem a związkiem państw oraz uwzględnienie impulsów i historycznych analogii, jakich dostarcza ustrój niegdysiejszego centralnego mocarstwa Europy – Świętego Cesarstwa Rzymskiego Narodu Niemieckiego.

MAREK A. CICHOCKI

310 Nowe średniowiecze

Średniowiecze jest drugim zasadniczym źródłem europejskiej tradycji politycznej, a ściślej rzecz biorąc – średniowieczny porządek feudalny. Nie był to porządek państwowy w naszym terytorialnym oraz statycznym rozumieniu, za to na pewno był to bardzo zróżnicowany i dynamiczny porządek władzy pomiędzy różnymi podmiotami i różnymi poziomami władzy.

[*Eseje o Europie*]

JERZY KŁOCZOWSKI

330 Tożsamość polska i europejska dzisiaj

Autor eseju podejmuje problematykę tożsamości i kultury europejskiej w kontekście ich historycznej ewolucji. Sięgając do czasów „res publica christiana”, poprzez epokę wielkich mocarstw, a potem agresywnych nacjonalizmów i totalitaryzmów eksponuje rolę tradycji chrześcijańskiej w formowaniu współczesnej Europy.

RAFAŁ TRZASKOWSKI

345 Jean Monnet w Warszawie

Jean Monnet w bardzo ciekawych okolicznościach zetknął się z Polską w latach dwudziestych zeszłego wieku. Nie jest to historia dobrze u nas znana. Mało kto zdaje sobie sprawę, że przyszły twórca Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali odegrał absolutnie kluczową rolę przy udzielaniu Polsce pożyczki stabilizacyjnej w 1927 roku.

[Recenzje]

ZDZISŁAW NAJDER

360 Nauczanie europejskości

JERZY ŁUKASZEWSKI, *Cel: Europa*, Noir sur Blanc, Warszawa 2002;
JERZY ŁUKASZEWSKI, *O Polsce i Europie bez nieudomówień*, Noir sur Blanc,
Warszawa 2006.

JADWIGA EMILEWICZ

366 Wyższa szkoła dyplomacji

PIOTR WANDYCZ, *Pax Europea. Dzieje systemów międzynarodowych w
Europie 1815-1914*. Arcana, Kraków 2003.

OLAF OSICA

370 O Europie

TONY JUDT, *Postwar Europe. A History of Europe since 1945*, Penguin
Press, New York 2005.

373 [Noty o autorach]